

организации и становления отечественного семеноведения. Рассмотрена деятельность первой в истории бывшего Советского Союза лаборатории семеноводства и семеноведения Института растениеводства им. В.Я. Юрьева НААН (бывшего Укр. НИИРСиГ). Доказано исторически решающую роль первого руководителя названной лаборатории. Показано весомые достижения научно-исследовательской работы сотрудников лаборатории более чем за столетний период.

Ключевые слова: И.Г. Строна, семеноводство, семеноведение, зерновые культуры, семена, качество, метод.

© *Valentina Ozhereleva*
(Kharkiv)

CREATIVE CONTRIBUTION OF THE PROFESSOR I. G. STRONA (1918–1998) IN HOME SEED FARMING

Foundation and activity in city Kharkiv of the first in the former USSR laboratory of seed growing and seed farming of Ukrainian scientific-research institute of plant growing, genetics and selection nd. a V. Ya. Yuriev is illustrated. The course of life and creative development of a famous home scientist with worldwide name in the field of seed growing and seed farming Ivan Grygorovych Strona is analyzed. Historically decisive role of the first head of the laboratory of the scientific establishment is proved. Weighty achievements of efforts of Ukrainian scientific-research institute of plant growing, genetics and selection, founded in the 50-ies of the XX century, are shown.

In the article the course of life and creative development of a famous home scientist in the field of agricultural seed growing and seed farming Ivan Grygorovych Strona is illustrated. On the basis of his scientific works the periods of organization and formation of home seed farming are examined. The activity of the first in the history of the former USSR laboratory of seed growing and seed farming of the Institute of plant growing nd. a V. Ya. Yuriev NAAS is viewed. Historically decisive role of the first head of this laboratory is proved. Weighty achievements of research efforts of laboratory collaborators for more than centenary period are shown.

Key words: Ukrainian scientific-research institute of plant growing, genetics and selection nd. a V. Ya. Yuriev, Ivan Grygorovych Strona, seed growing, seed farming, agricultural crops, agriculture, Kharkiv.

До редакції надійшла 18.02.2015.

УДК 929:519.85 Скопецький В.В.

© *Віталій Ящук*
(Переяслав-Хмельницький)

ПОСТАТЬ ПРОФЕСОРА В.В. СКОПЕЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НАУКИ І ТЕХНІКИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена вивченню життєвого шляху та аналізу наукової спадщини професора В.В. Скопецького. Акцентується увага на ключових аспектах кола наукових інтересів вченого.

Виникнення кібернетичної науки припадає на середину ХХ ст. і є логічним продовженням розвитку наукової думки в останні десятиріччя. Особливість і оригінальність кібернетики полягає в тому, що вона виникла на дотуку математики, логіки, соціології, біології, техніки і нейрофізіології.

Кібернетика поступово проникає у багато сфер життя. Не останню роль у цьому грає те, що вона дає новий погляд на світ, заснований на ролі зв'язку, керування, організованості та інформації. Значущість кібернетики полягає в тому, що вона дає загальнонаукові знання, які можуть застосовуватись у різних галузях науки.

У статті висвітлюється внесок професора В.В. Скопецького в розвиток вітчизняної кібернетичної науки, а також робиться екскурс у історію виникнення кібернетичної науки.

У науковій розвідці з'ясовується внесок В.В. Скопецького в розвиток науки і техніки України. На основі аналізу його основних праць, пов'язаних з питаннями розподілу ресурсів у просторі та часі, ми можемо дійти до висновків про високу кваліфікованість науковця, про практичну значущість його наукових напрацювань і вагомий внесок у розвиток сучасної кібернетичної науки України.

Завдяки кібернетиці й створенню обчислювальних машин, одним з основних способів пізнання, нарівні зі спостереженням і експериментом, став метод моделювання. Саме з комп'ютерним моделюванням ми і пов'язуємо ім'я видатного українського вченого В.В.Скопецького, проте коло його наукових інтересів далеко не обмежувалося питаннями комп'ютерного моделювання.

В.В. Скопецький активно працював у таких наукових напрямках: математичне моделювання і дослідження процесів у неоднорідних середовищах, автоматизація розрахунку складних задач

фізики і техніки, розробка чисельно-аналітичних методів прикладної математики. Досліджував неklasичні математичні моделі процесів тепло- та масопереносу, тощо.

Професор В.В. Скопецький створив ряд систем дослідження взаємодіючих складних процесів у механіці суцільного середовища, екологічного моніторингу навколишнього природного середовища. Запропонував та теоретично обґрунтував нові математичні моделі та обчислювальні алгоритми комплексних задач акустики, фільтрації, теплопровідності в середовищах з включеннями та суттєвими неоднорідностями. Розробив інформаційну технологію дослідження класів задач прикладної математики з трансобчислювальною складністю на суперкомп'ютерах СКІТ.

У статті відображені біографічні дані про життєвий шлях професора В.В. Скопецького, і про те, як будувалася його світоглядна система, показано найближче оточення вченого. Також містяться дані про його родину і людей з якими В.В. Скопецький пліч-о-пліч працював в Інституті кібернетики АН України.

Персональний науковий внесок професора В.В. Скопецького в розвиток сучасної кібернетичної науки не достатньо з'ясований і потребує ретельного дослідження. Сьогодні постає нагальна необхідність вивчення постаті науковця і його внеску в розвиток науки і техніки України.

Ключові слова: В.В. Скопецький, кібернетична наука, наука і техніка, розподіл ресурсів, математичне та комп'ютерне моделювання.

Сьогодні існують десятки різних визначень поняття «кібернетика», проте всі вони в кінцевому рахунку зводяться до того, що кібернетика – це наука, яка вивчає загальні закономірності будови складних систем управління і протікання в них процесів управління [1, с. 440]. Виникнення кібернетики як наукового напрямку визначають 1948 р. і асоціюють з іменем Норберта Вінера [6, с. 24]. Назва «кібернетика» походить від грецького «кібернетес», що спочатку означало «рульовий», «керманич», але згодом стало означати – «правитель над людьми». Так, старогрецький філософ Платон у своїх творах в одних випадках називає кібернетикою мистецтво управління кораблем або колісницею, а в інших – мистецтво правити людьми [2, с. 379].

Сформована в СРСР молода наука фізико-математичного профілю кібернетика надала методи та засоби пізнання та цивілізованого управління ще не вивченими складними системами і стала потужним фактором науково-технічного прогресу, істотно інтенсифікуючим розвиток і можливості продуктивних сил. У розвинених країнах посиленню цього фактору, що вважається найважливішою стратегічною проблемою сучасності у боротьбі за виживання, за відвернення криз, за економічну, технологічну, інтелектуальну, військову могутність, надані найважливіші пріоритети, підпорядковані основні зусилля та ресурси [3, с. 3].

Але, не дивлячись на очевидну необхідність активізації розвитку кібернетики та її дійового авангарду – інформатики, в СРСР та Україні склалася критична ситуація. Більш як десятирічне відставання від рівня розвинених країн у галузі електронізації та інформаційних технологій не скорочується, а продовжує збільшуватись, ся-

гаючи за деякими показниками необоротного, катастрофічного масштабу.

Важливим чинником досягнення перелому у цій ситуації та стимулом розбудови науково-технічного базису інформатизації нашого суспільства є глибоке оволодіння цінною творчою спадщиною вітчизняних науковців і наукових шкіл, критичне переосмислення досвіду досягнень, помилок, впливу позитивних та негативних факторів [3, с. 3].

Становлення і успішний розвиток будь-якого наукового напрямку пов'язаний, з одного боку, з накопиченням достатньої кількості знань, на базі яких може розвиватися дана наука, і, з іншого, з потребами суспільства в її розвитку. Тому не випадково, що роздуми про кібернетику Платона і Ампера не отримали свого часу подальшого розвитку і були по суті забуті [3, с. 4].

Персональний науковий внесок професора В.В. Скопецького в розвиток сучасної кібернетичної науки не достатньо відомий і потребує ретельного вивчення. Отже, постає необхідність дослідження даної постаті і його внеску в розвиток науки і техніки України.

Світоглядна система професора В.В. Скопецького формувалась під впливом багатьох чинників. Ключовим фактором, який вплинув на формування наукового світогляду, були студентські роки на механіко-математичному факультеті Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. Його наукова й педагогічна діяльність, без сумніву, відзначались високим професіоналізмом. Професор В.В. Скопецький характеризувався фаховою компетентністю і простою людською мудрістю. Наукові дослідження В.В. Скопецького в галузі кібернетичної науки відображені у понад 300 друкованих працях, у

тому числі і ряді вагомих монографій, що мають загальнокібернетичне значення. Йому належить п'ять авторських свідоцтв на винаходи. Досягнення вченого були оцінені Державною премією України в галузі науки і техніки (1991, 1999, 2005), він є лауреатом премій С.О. Лебедева (1997) та ім. В.М. Глушкова (2004) [8].

В.В. Скопечкий активно працював у таких наукових напрямках: автоматизація розрахунку складних задач фізики і техніки, розробка чисельно-аналітичних методів прикладної математики. Досліджував неklasичні математичні моделі процесів тепло- та масопереносу, працював над математичним моделюванням і дослідженням процесів у неоднорідних середовищах.

Професор В.В. Скопечкий є автором або співавтором ряду фундаментальних підручників: «Вопросы автоматизации решения задач фильтрации на ЭВМ», «Математическое моделирование и исследование процессов в неоднородных средах», «Численное моделирование распространения загрязнений в окружающей среде», «Розподіл ресурсів у просторі та часі», «Нелінійні математичні моделі процесів геогідродинаміки».

Підручники та навчальні посібники В.В. Скопечкого не втратили свого значення і сьогодні. Вчений зробив вагомий внесок у підготовку педагогічних і науково-педагогічних кадрів у галузі кібернетичної науки України. Під його керівництвом захищено 16 кандидатських та 3 докторські дисертації. Варто відзначити його як талановитого педагога і дослідника нових напрямів кібернетики.

Аналіз основних наукових інтересів В.В. Скопечкого дає важливі спостережні висновки про пріоритетність дослідження в кібернетиці, оскільки праці професора віддзеркалюють основні напрями розвитку кібернетичної науки України.

Народився Скопечкий Василь Васильович 16 червня 1944 р. у селі Кугаївці Чемеровецького району Хмельницької області в звичайній родині. 1951 р. пішов у перший клас місцевої школи, проте його навчання тут тривало недовго. В зв'язку з тим, що батько був підвищений на посаді, родина переїхала і юнак здобув середню освіту в Гусятинській середній школі Тернопільської області, яку закінчив у 1961 р. З вересня 1961 р. по серпень 1962 р. він працював учителем математики 5–8 класів Вільховецької середньої школи Чемеровецького району Хмельницької області. З 1962 р. по 1967 р. – студент механіко-математичного факультету Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. По закінченні навчання отримав спеціальність математика і був направлений на

роботу в Інститут кібернетики АН України на посаду інженера, де й розпочалася його справжня наукова робота [4, с. 270].

З 1968 р. по 1970 р. служив у рядах радянської армії в м. Первомайськ, Миколаївської області. Після демобілізації повернувся на роботу в Інститут кібернетики АН України, де продовжив працювати на посаді інженера, а згодом – молодшого та старшого наукового співробітника. У 1982 р. був переведений в СКБ МТС Інституту кібернетики Академії наук України на посаду завідувача відділом «Математичного моделювання проблем екології та енергетики», а пізніше очолив відділення прикладного математичного забезпечення. 1992 р. переведений на посаду виконуючого обов'язки завідувача відділом математичних систем моделювання проблем екології та енергетики. Основними напрямками діяльності відділу, яким керував В.В. Скопечкий, була розробка математичних моделей адекватних різноманітним фізико-математичним процесам в екології, гідро- та атомній енергетиці, а також створення математичних методів, алгоритмів обчислювальних схем для високоточного розрахунку комплексних полів різної природи в неоднорідних середовищах довільної структури та геометричної конфігурації [4, с. 270].

Основними науковими і практичними результатами роботи відділу була розробка системи автоматизації і оптимізації проектних робіт по будівництву магістральних газопроводів. Також відділ займався розробкою автоматизованої системи розрахунку та керування гідроакустичними полями.

Найвагоміші впровадження, розроблені відділом під керівництвом В.В. Скопечкого, були соціально й економічно зумовленими. Це – дослідження міграції радіоактивних елементів зі ставка-охолоджувача ЧАЕС у р. Прип'ять. Дослідження та проектне обґрунтування стійкості Канівської ГАЕС (район напірних водоводів та турбінної станції). Розрахунок пружно-деформованого стану гребель Краснопавлівського та Карлівського водосховищ з обґрунтуванням інженерних рішень [9].

З 1970 р. по 1974 р. він навчався в аспірантурі на кафедрі обчислювальної математики новоствореного факультету кібернетики Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. За роки навчання проявив себе як надзвичайно здібний студент, відзначався високою академічною успішністю і науковим потенціалом. У 1974 р. при Інституті гідромеханіки Василь Васильович успішно захищає кандидатську дисертацію по темі: «Решение некоторых классов задач филь-

трації в неоднородних середовищах», а в 1990 р. докторську дисертацію на тему: «Автоматизация расчета физических полей в неоднородных средах». Захист відбувся в Інституті кібернетики ім. В.М. Глушкова. З 1978 р. працює на посаді старшого наукового співробітника, а з 1992 р. обіймає посаду професора.

З 1982 р. за сумісництвом працював старшим викладачем кафедри обчислювальної математики факультету кібернетики Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (0,25 окладу). Проводив активну навчально-педагогічну роботу на факультеті. Студенти слухали його спеціальні курси з чисельно-аналітичних методів, математичного моделювання, автоматизації розрахунку процесів і полів, інформаційних технологій в екології, гідротехніці, енергетиці. Він також був заступником завідуючого філіалу кафедри обчислювальної математики, читав лекції і семінари для студентів старших курсів [4, с. 270].

За вагомі здобутки В.В. Скопецький був удостоєний Республіканської премії для молодих учених (1976 р.), Державної премії України в галузі науки і техніки (1991 р., 1999 р., 2005 р.). Він лауреат премій ім. С.О. Лебедева (1997 р.), ім. В.М. Глушкова (2004 р.) Національної академії наук України, Заслужений діяч науки і техніки України (2007 р.).

Важливою подією в науковому житті В.В. Скопецького стало його обрання 1995 р. членом-кореспондентом НАН України.

Говорячи про найближче оточення Василя Васильовича, слід зазначити, що його дружина – Скопецька Ніна Петрівна також працювала в Інституті кібернетики АН України. У родині підросли дві доньки – Лілія і Олена. Нині Лілія Василівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри української історії та етнополітики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заступник декана історичного факультету. Олена Василівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології та екології рослин Навчально-наукового центру «Інститут біології» Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Найближчим оточенням В.В. Скопецького були науковці з якими він разом працював у Інституті кібернетики АН України, серед них: Т.Ю. Благовещенская, А.В. Гладкий, В.С. Дейнека, С.І. Ляшко, П.С. Малачівський, І.В. Сергієнко, В.А. Стоян [6, с. 84; 7, с. 157].

В.В. Скопецький – висококваліфікований спеціаліст у галузі розробки та застосування числових методів вирішення задач прикладної математики, побудови пакетів прикладних програм і систем обробки даних. Він – відпо-

відальний виконавець автоматизованих систем: «Центр-2», «ФСП-ОС», «САС», «САРПОК», «ПОИСК». Перераховані системи проблемно орієнтовані на вирішення класів задач прикладної математики і широко застосовувалися в наукових центрах країни. Професор В.В. Скопецький володів глибокими знаннями в галузі методів математичного забезпечення вирішення складних практичних задач, займався вдосконаленням системних і проблемних підходів для їх вирішення. Зокрема, вчений розробив і обґрунтував обчислювальні схеми вирішення задач механіки суцільного середовища, запропонував нові моделі задач у середовищах з тонкими суцільно неоднорідними включеннями, а також ітеграційний метод вирішення еліптичних рівнянь дивергентного типу [8].

Науковець створив ряд систем дослідження взаємодіючих складних процесів у механіці суцільного середовища, екологічного моніторингу навколишнього природного середовища. Запропонував та теоретично обґрунтував нові математичні моделі та обчислювальні алгоритми комплексних задач акустики, фільтрації, теплопровідності в середовищах з включеннями та суттєвими неоднорідностями. Розробив інформаційну технологію дослідження класів задач прикладної математики з трансобчислювальною складністю на суперкомп'ютерах СКІТ з паралельною організацією обчислень [8].

Серед наукових інтересів В.В. Скопецького слід виділити дослідження питань, пов'язаних з моделюванням проблем екології та енергетики. В 2003 р. побачило світ монографічне дослідження під назвою «Розподіл ресурсів у просторі та часі», написане провідними науковцями, в т.ч. і В.В. Скопецьким.

У монографії розглядались питання розподілу ресурсів у просторі і часі, з'ясовувались екологічні проблеми, пов'язані із збереженням ґрунтів у зоні зрошувального землеробства. Автор наголошує, що збільшення потужності зрошувальних систем призводить до порушення екологічного балансу, деградації та засоленості ґрунтів, збільшення вартості будівництва і втрат урожаю внаслідок недостатнього та несвоєчасного поливу сільськогосподарських культур [5, с. 7].

В.В. Скопецьким розглядається питання розподілу водних ресурсів та керування їх запасами. Результати, які були виведені ним у даній праці, можуть бути використані для уникнення технологічних помилок при видаванні води, тобто запобігти підтопленню і заболоченню ділянок зрошення.

Розроблені математичні методи розв'язання сформульованих задач, дозволяють розрахувати

оптимальні режими керування зрошувальними системами та одержати оптимальні календарні графіки поливів. При цьому, розв'язується задача утримання вологості ґрунту в заданих межах.

Практичне значення одержаних результатів зумовлено можливістю використання концептуальних підходів, методів і алгоритмів науково-послідовними та проектно-конструктивними організаціями при розробці ресурсозберігаючих технологій та екологозахисних заходів у процесі проектування систем водо- і газопостачання та при розробці керуючих систем і процесів оперативного керування зрошенням та газорозподілом [5, с. 9].

При проектуванні зрошувальних систем однією з основних задач, що визначають ефективність їхнього подальшого використання, є визначення раціональної потужності чи гідромодуля системи. Збільшення величи-

ни гідромодуля звичайно призводить до порушення екологічного балансу, зростання вартості будівництва та реконструкції зрошувальних систем, зниження – до втрат врожаю через недостатній та несвоєчасний полив сільськогосподарських культур [5, с.245].

4 вересня 2010 р. вітчизняна наука зазнала важкої втрати. На 67 році життя відійшов у вічність член-кореспондент НАН України, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач відділу Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України Василь Васильович Скопецкий – знаний фахівець у галузі автоматизації розрахунку складних задач фізики і техніки, математичного моделювання і дослідження процесів у неоднорідних середовищах. Його дослідження були і залишаються актуальними, прогресивними, новими й понині [4, с. 270].

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільськ. нац. ун-т, 2010. – Вип. 4. – С. 270–271.
2. Остапенко В.В. Розподіл ресурсів у просторі та часі / Остапенко В.В., Скопецкий В.В., Фінін Г.С. – К. : Наукова думка, 2003. – 322 с.
3. Хоменко Л.Г. Історія вітчизняної кібернетики та інформатики (етапи накопичення наукової спадщини та досвіду інформатизації суспільства): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра іст. наук: спец. 07.00.07 «історія науки і техніки» / Л.Г. Хоменко. – К., 2000. – 35 с.
4. Скопецкий В.В. К управлению динамикой систем с пространственно-временными интегральными моделями / Скопецкий В.В., Стоян В.А., Благовещенская Т.Ю. // Кибернетика и систем. анализ. – 2001. – № 4. – С. 84–91.
5. Скопецкий В. В. Численное исследование эллиптических систем с разрывными коэффициентами / Скопецкий В.В., Ляшко С.И., Войцеховский С.А. // Кибернетика и систем. анализ. – 2000. – № 4. – С. 157–161.
6. Энциклопедия кибернетики / Под ред. В.М. Глушкова и др. – К. : Главная редакция украинской советской энциклопедии, 1974. – Т. 1. – 608 с.
7. Энциклопедический словарь юного техника / Ред. колл.: Т.С. Хачатуров и др. – М. : Педагогика, 1987. – 464 с.
8. Кафедра обчислювальної математики // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL <http://om.univ.kiev.ua/old/personnel/Skopetskiy.php>. – Назва з екрана.
9. Відділ математичних систем моделювання проблем екології та енергетики // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL http://users.i.kiev.ua/~norkin/ICYB/MAINMENU/About/DEPARTMENTS/FROM_OLD_SITE/Web_175.htm. – Назва з екрана.

© **Виталий Яцук**
(*Переяслав-Хмельницький*)

ЛИЧНОСТЬ ПРОФЕССОРА В.В. СКОПЕЦКОГО В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ НАУКИ И ТЕХНИКИ УКРАИНЫ

Статья посвящена изучению жизненного пути и анализа научного наследия профессора В.В. Скопецкого. В статье исследуются ключевые аспекты научных интересов ученого.

Возникновение кибернетической науки приходится на середину XX века и является логическим продолжением развития научной мысли. Особенность и оригинальность кибернетики заключается в том, что она возникла на стыке математики, логики, социологии, биологии, техники и нейрофизиологии. Начиная с XVII в. происходит качественно новый скачок в развитии науки и техники. За короткий промежуток времени мы прошли путь от изобретения паровой машины к разработке сложных автоматических машин, способных выполнять чрезвычайно разнообразные задачи.

Кибернетика постепенно проникает во многие сферы жизни. Не последнюю роль в этом играет то, что кибернетика дает новый взгляд на мир, основанный на роли связи, управления, организованности и информации.

Значимость кибернетики заключается в том, что она дает общенаучные знания, которые могут применяться в различных отраслях науки.

Благодаря кибернетике и созданию вычислительных машин одним из основных способов познания, наравне с наблюдением и экспериментом, стал метод моделирования. Именно с компьютерным моделированием мы и связываем имя выдающегося украинского ученого В.В. Скопецкого.

В.В. Скопецкий активно работал в таких научных направлениях: автоматизация расчета сложных задач физики и техники, разработка численно-аналитических методов прикладной математики. Исследовал неклассические математические модели процессов тепло и массопереноса, работал над математическим моделированием и исследованием процессов в неоднородных средах.

Профессор В.В. Скопецкий создал ряд систем исследования взаимодействующих сложных процессов в механике сплошной среды, экологического мониторинга окружающей природной среды. Предложил и теоретически обосновал новые математические модели и вычислительные алгоритмы комплексных задач акустики, фильтрации, теплопроводности в средах с включениями и существенными неоднородностями.

В статье отражены некоторые биографические данные о жизненном пути профессора В.В. Скопецкого, формирование его мировоззрения, показано ближайшее окружение ученого. В статье содержатся данные о его семье и коллегах, с которыми В.В. Скопецкий работал в Институте кибернетики АН Украины.

Профессор В.В. Скопецкий является автором или соавтором ряда фундаментальных учебников: «Вопросы автоматизации решения задач фильтрации на ЭВМ», «Математическое моделирование и исследование процессов в неоднородных средах», «Численное моделирование распространения загрязнений в окружающей среде», «Распределение ресурсов в пространстве и времени», «Нелинейные математические модели процессов геогидродинамики».

Персональный научный вклад профессора В.В. Скопецкого в развитие современной кибернетической науки мало исследован и требует тщательного изучения. Соответственно, возникает необходимость исследования данной личности и ее вклада в развитие науки и техники Украины.

Ключевые слова: В.В. Скопецкий, кибернетическая наука, наука и техника, распределение ресурсов, математическое и компьютерное моделирование.

© Vitaly Yashchuk
(Pereyaslav-Khmelnytsky)

PERSONALITY OF PROFESSOR V.V. SKOPETSKOGO

IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

This article is devoted to the study of the life and the analysis of the scientific heritage of Professor VV Skopetsky. The article attempts to study key aspects of research scientist.

Today, there are dozens of different definitions of «cybernetics», but they all ultimately boil down to the fact that cybernetics is the science that studies the general laws of the structure of complex systems control and flow control in processes. The origin of cybernetics as a scientific field determines 1948, and is associated with the name of Norbert Wiener.

Formed in the USSR young science, of physical and mathematical profile, cybernetics, provided methods and tools for knowledge of more civilized management for complex systems and has become a powerful factor in technological progress, development and significant intensification of productive forces.

But despite the obvious need to accelerate the development of Cybernetics and Informatics in the Soviet Union and Ukraine had formed a critical situation. More than ten years of lagging behind the developed countries in the field of computers and information technology is not reduced, and continues to grow, reaching in some indicators irreversible, catastrophic levels.

An important factor in achieving change in this situation and spur the development of scientific and technological basis of information society is a deep mastery of valuable creative heritage of national scientists and scientific schools, critical rethinking experience achievements, mistakes, the impact of positive and negative factors.

Personal scientific contribution of Professor V. Skopetskiy in the development of a cybernetic science is not enough research and needs careful studying. So, there is the necessity to study this identity and his contribution to the development in science and technology of Ukraine.

V.V. Skopetskiy worked in the following research areas: mathematical modeling and research processes in heterogeneous environments, automated calculation of difficult problems in physics and engineering, development of numerical and analytical methods applied mathematics. Investigated nonclassical mathematical models of processes of heat and mass transfer, worked on mathematical modeling and research processes in heterogeneous environments.

Textbooks and manuals of V. Skopetskiy not lost their importance today. V.V. Skopetskiy made a significant contribution to the training of the teaching staff in the field of cyber Science of Ukraine. Under his leadership were researched 16 candidate and 3 doctoral dissertations. It is worth noting him as a talented teacher and researcher of new areas of cybernetics. V. Skopetskiy works are great contribution to the development of cybernetic Science of Ukraine.

Skopetskiy Vasily was in June 16, 1944 in the village Kuhayivtsi Chemerovets'kyi district, Khmelnytsky region in an ordinary family. In 1951 he went to the first class local school.

In 1961 he was graduated from school. From September 1961 to August 1962 month he worked as a teacher of mathematics in 5–8 grades at Vilhovetskiy High School Chemerovets'kyi district Khmelnytsky region. Since 1962 to 1967 he was a student of Mechanics and Mathematics Faculty of Kiev T.Shevchenko University. After graduation, he received his degree mathematician and was sent to work in the Institute of Cybernetics of Ukraine as an engineer, where he began his real scientific work.

In 1992 he was transferred to the position of Acting Head of the Department of Mathematical Modelling Environment and Energy. The main activities of the department headed by V.V. Skopetskiy was to develop a mathematical model adequately diverse physical and mathematical processes in ecology, hydro and nuclear power, and the creation of mathematical methods, algorithms, computational schemes for high-precision calculation of complex fields of different nature in heterogeneous environments arbitrary structure and geometric configuration.

Since 1982, he worked part-time lecturer at the Department of Computational Mathematics Faculty of Cybernetics, Kiev University (0.25 salary). Since 1982, has an active educational and pedagogical work at the Faculty of Cybernetics of Kiev University. Working part-time as a senior lecturer. Reads regular special courses on numerical-analytical methods, mathematical modeling, automating processes and calculation fields of information technology in environment, hidrotehnitsi, energy. He was deputy head of a branch of the Department of Computational Mathematics, lectured and seminars for senior students.

The circle of scientific interests Skopetskiy V. included questions related to modeling Environment and Energy. In 2003 was published a monographic study entitled «Allocation of resources in space and time», written by leading experts, including the V.V. Skopetskiy.

The monograph examined the distribution of resources in space and time. Considered study environmental issues associated with the preservation of soil in the area of irrigation farming.

The mathematical methods for solving problems defined in the book allow calculating the optimal modes of control irrigation systems and obtaining optimal irrigation schedule. This solved the problem of soil moisture retention within the prescribed limit.

Research interests of professor V.V. Skopetskiy not restricted issues related to modeling Environment and Energy. This is just one component of scientific developments in the field of cyber scientist science.

September 4, 2010 national science suffered heavy losses. At the age of 67 years passed away Corresponding Member of NAS of Ukraine, Doctor of Science, Professor, Head of the Institute of Cybernetics. Glushkov NAS of Ukraine Vasyl Skopetskiy – known expert in the field of automation calculate complex problems of physics and engineering, mathematical modeling and research processes in heterogeneous environments. His research and have important practical significance and were progressive and new at the same time without losing its relevance today.

Keywords: Skopetskiy V.V., cyber science, science and technology, resource allocation, mathematical and computer modeling.

До редакції надійшла 22.01.2015.

УДК:635.652/.654:58.001.33:94(100) «19»

**© Алла Семенюшко
(Київ)**

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БОТАНІЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ КВАСОЛІ З НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО КІНЦЯ ХХ СТ.

Методом історико-наукового аналізу розкрито створення ботанічної класифікації та систематизації культури квасолі, розробленої науковцями різних країн світу, з метою визначення історичної еволюції культурних рослин.

Ключові слова: квасоля, класифікація, систематизація, аналіз, історична еволюція.